

ZÁMEK SVOJŠÍN – 300 LET (1723–2023)

Svojšínský zámek byl postaven na místě staršího sídla – tvrze, která zde stávala již od 12. století. V průběhu let docházelo k různým dílčím přestavbám. K přestavbě sídla do dnes známé podoby došlo z praktického hlediska až po velkém požáru roku 1713, který poničil rodové sídlo, kostel i faru a část vesnice. V roce 1713 vlastnil panství Jan Václav Příchovský, který však v tomto roce zemřel, a panství převzala jeho manželka Juditha Therezie, která tak přistoupila k rozsáhlé přestavbě



rodového sídla. Tato přestavba hlavní budovy byla dokončena v roce 1723, a proto si v letošním roce připomínáme uplynutí 300 let od této významné události. Kromě zámku nechala poté hraběnka postavit též novou faru, dřevěný most přes řeku Mži a dvě cihlové terasy před zámkem. Panství spravovala až do roku 1736, kdy je předala svému synovi Janu Václavovi, který držel Svojšín do roku 1781. Poté panství zdědil jeho syn František, avšak v roce 1795 bylo prodáno ve veřejné dražbě. V této dražbě jej získal rytíř Josef von Bigatto. Po smrti Josefa v roce 1812 převzal na základě závěti panství Karl Anton svobodný pán von Juncker, pod podmínkou sjednocení erbů, což se také stalo. Junckerové, resp. Juncker-Bigatto drželi zámek až do roku 1935, kdy po smrti Amalie Juncker-Bigatto zdědil zámek Dr. Klement Podewils a vlastnil jej až do roku 1945.

Po roce 1945 převzal zámek stát a byl „využíván“ k nejrůznějším účelům. Krátkou dobu jej měla pronajatý veleobec baráčníků, dále pak státní statky a obec Svojšín. V roce 1990 jej od státu získala natrvalo do svého vlastnictví obec Svojšín, která následně

postupně opravovala některé části zámku. Ucelená a koncepční rekonstrukce byla a je realizována až na základě zařazení do Programu záchranu architektonického dědictví a z tohoto programu je převážně i financována. Nejprve se jednalo o rekonstrukci krovů, střešní krytiny, ale i fasád a obnovu zahrad včetně parku. Následně v tomto čase a prakticky až do dnešních dní probíhala a probíhá renovace vnitřních prostor včetně vybavení mobiliářem. Z části je tento mobiliář původní a je doplňován dary od občanů, návštěvníků a dalších ochotných dárců, kteří nezištně pomáhají spoluvytvářet tento nádherný prostor, a přispívají tím k jeho kráse a užitku.

Zámek ve Svojšíně, jak vidíme, ušel svou dlouhou cestu od svého zrodu až po dnešní dny. Zažil dobu a život tehdejší šlechty. Byl a je tichým svědkem mnoha událostí a proměn. Ve válečných letech sloužil jako ubytovna pro vojáky, po válce jako ubytovna pro mladé budovatele a pomocníky v zemědělství. Přežil všechny vlády i změny režimů a vyměnil mnoho majitelů. Dnes je majitelem již několik desítek let obec Svojšín a zámek zažívá asi svou největší novodobou proměnu. Třistaletá historie zámku však dokazuje především lidskou sounáležitost mezi jednotlivými generacemi. Je dokladem lidského potenciálu, úcty k práci a dědictví předků. Proto je povinností nás současníků předat toto dílo dalším generacím. Není to u podobných staveb vždy a všude samozřejmostí, a proto si važno, pokud se nám to ve Svojšíně daří.

U příležitosti letošního jubilea zámku patří též poděkování všem, kteří se podíleli na jeho obnově, zvláště pak paní Marii Kulhánkové za více jak dvacetiletou práci, kterou této památce věnovala.

Karel Petráň